

Perioodi 2014-2020 KSM toetus

Toetusõiguslikkuse nõuete rikkumisel toetust ei määrata. Baasnõuete, põhitegevuse nõuete ja lisategevuste nõuete rikkumisel hinnatakse nõude rikkumist kolmest aspektist lähtuvalt:

- a) *Raskus* sõltub eelkõige selle tagajärgede olulisusest. Määratakse koefitsiendiga, mis annab rikkumisele kaalu sõltuvalt tagajärgede mõjust eesmärgile.

Koefitsiendid alla 0,3 - mõju nõude eesmärgile vähene.

Koefitsiendid 0,3...0,5 - mõju nõude eesmärgile oluline.

Koefitsiendid üle 0,5 - mõju nõude eesmärgile väga oluline.

- b) *Ulatus* sõltub eelkõige selle mõjust kogu tegevusele. Määratakse % põllu- või põllumajandusmaast, toetusõiguslikust maast, objektide arvust jms, millises ulatuses oli rikkumine. Mida suurem %, seda suurem on mõju kogu tegevusele.

- c) *Kestus* sõltub eelkõige selle mõju ajalisest ulatusest või sellest, kas seda mõju on võimalik mõistlike vahenditega lõpetada. Määratakse koefitsiendiga, mis annab rikkumisele kaalu sõltuvalt mõju kestvusest ja mõju lõpetamisest.

Koefitsiendid alla 0,3 - mõju kergesti eemaldatav või mõju lühiajaline.

Koefitsiendid 0,3...0,5 - mõju raskesti eemaldatav või mõju pikaajaline.

Koefitsiendid üle 0,5 - mõju püsiv.

Toetussummat vähendatakse protsendi võrra, mis saadakse raskuse ja kestuse koefitsientide ning ulatuse protsendi korrutamisel.

Igale nõudele on arvestatud vaikumisi maksimaalne vähenduse % toetussummast. Eestleitud olukorda arvesse võttes võib erandjuhtudel hinnata nõude rikkumist maatriksist erinevalt. Kui tegemist on raske rikkumisega, võib % olla suurem, kui maksimumina määratud. Kui tegemist on ränga rikkumisega (pettus, tahtlik rikkumine), võib raskuse ja kestuse koefitsiente muuta selliselt, et taotleja jääb toetusest ilma.

Korduvus - käesoleva aasta rikkumine korrutatakse sama või sarnase nõude rikkumiste arvuga. Kui rikkumine teist korda, siis x 2 jne.

Näide: Käesoleval aastal nõude rikkumine toetussummast 4%. Nõuet kontrolliti ka kaks aastat tagasi ja leiti rikkumine, mille puhul vähendamine toetussummast oli 7%. Sellisel juhul on tegemist korduvusega ja rikkumine leitakse järgmise tehte abil: $4\% \times 2 = 8\%$. Aluseks võetakse käesoleva aasta % seetõttu, et taotleja on küll nõuet rikkunud, kuid väiksemas ulatuses kui varem, see tähendab, et ta on kasutusele võtnud parandusmeetmeid.

Alates 2015. aastast kuni käesoleva aastani (sh 1-aastaste kohustuste puhul) sama nõude rikkumisel, sõltumata, millise meetme raames nõuet rikuti, märgitakse korduvus vastavalt rikkumiste arvule.

MAK 2014+ toetuse saaja teavitab avalikkust, et asjakohane tegevus on viidud ellu või viiakse ellu EAFRD-st saadud toetuse abil. Avalikkuse teavitamiseks tähistab toetuse saaja asjakohase toetatava tegevuse „Eesti maaelu arengukava 2014–2020” logo (edaspidi *arengukava logo*) ja Euroopa Liidu embleemiga (edaspidi *embleem*).

RASKUS	Koef. 0,1. Väga väike mõju nõude eesmärgile, avalikkuse teavitamine on toimunud ka toetuse saajate nimekirjade avaldamisena PRIA kodulehel.
ULATUS	100% -arengukava logo ja embleem puudub või 50% -arengukava logo olemas, aga embleem puudub või vastupidi, või ei vasta need kehtestatud nõuetele.
KESTUS	Koef. 0,1. Rikkumine on võimalik lõpetada väga lühikese ajaga ja vähete vahenditega.

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel on 1% MAK 2014+ toetusliigi toetussummast, mille osas ei ole toetuse saamisest avalikkust nõuetekohaselt teavitatud.

Toetussumma vähendamine: ulatuse % x raskuse koef x kestuse koef, nt $0,1 \times 50 \times 0,1 = 0,50\%$.

BAASNÕUDED:

1. Peamine põllumajanduskultuur ei tohi hõlmata rohkem kui 75 protsenti põllumaast

RASKUS	Koef. 1,0 (väheneb põllumajanduskultuuride mitmekesisus, monokultuuride osakaal suur)
ULATUS	Protsent, mis ületab 75%
KESTUS	Koef. 1,0 (järgmisel aastal on võimalik kasvatada põllumaal kultuure arvestades nõutud osakaale)

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel on 25% toetussummast.

Näide: Peamine põllumajanduskultuur (P ja M maakasutusega, k.a kuni 5-aastased rohumaad) on 40 ha. Ülejäänud põllumajanduskultuurid põllumaal (maasikas 1 ha, nisu 3 ha, oder 5 ha ja kartul 0,3 ha) on 9,3 ha. Kokku on põllumaal põllumajanduskultuure 49,3 ha. Peamise põllumajanduskultuuri osakaal leitakse: $40 \times 100 / 49,3 = 81,14\%$. Antud näite korral on tegemist nõude rikkumisega, sest peamine põllumajanduskultuur hõlmab rohkem kui 75% põllumaast.

Ulatus - 75% ületav protsent. Eelneva näite puhul $81,14 - 75 = 6,14\%$.

Toetussumma vähendamine: ulatuse % x raskuse koef x kestuse koef ($6,14 \times 1,0 \times 1,0 = 6,14\%$).

2. Kaks peamist põllumajanduskultuuri ei tohi hõlmata kokku rohkem kui 95 protsenti põllumaast

RASKUS	Koef. 1,0 (väheneb põllumajanduskultuuride mitmekesisus)
ULATUS	Protsent, mis ületab 95%
KESTUS	Koef. 1,0 (järgmisel aastal on võimalik kasvatada põllumaal kultuure arvestades nõutud osakaale)

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel on 5% toetussummast.

Kahe peamise põllumajanduskultuuri protsent põllumaast leitakse järgmise tehte abil: põllumaal kahe peamise põllumajanduskultuuri pindala kokku x 100 / põllumaal kõikide põllumajanduskultuuride pindala kokku.

Ulatus - 95% ületav protsent.

Näide: Kui kahe peamise põllumajanduskultuuri osakaal 97%, siis arvutus järgmine: $97-95=2\%$.

Toetussumma vähendamine: ulatuse % x raskuse koef x kestuse koef ($2 \times 1,0 \times 1,0 = 2\%$).

3. Taotleja kannab andmed põllumajandusliku majapidamise põllumajandusmaal tehtud tegevuste ja sertifitseeritud teraviljaseemne kasutamise kohta veeseaduse alusel peetavasse põlluraamatusse

RASKUS	Koef. 0,2. Andmed ei vasta reaalsele olukorrale. Puudub ülevaade põllul tehtud töödest.
ULATUS	Rikkumisega pinna suurus leitakse: kui põllu kohta puuduvad kõik andmed, siis 100 % põllu pinnast loetakse rikutud pinnaks. Kui põllu kohta puuduvad andmed osaliselt, siis 50 % põllu pinnast loetakse rikutud pinnaks. Liidetakse rikutud pindade ha kokku ja leitakse rikkumise % - kogu põllumajandusmaa pinnast ha kokku, kui palju moodustab rikkumisega põldude ha kokku. Kui põlluraamat puudub, siis on ulatus 100 %.
KESTUS	Koef. 0,2. Andmeid on võimalik taastada või parandada. Teada on põllul kasvav kultuur, kuid tehtud töid, tööde teostamise aega või kasutatavate väetiste/seemnete koguseid ei ole võimalik täpselt määrata.

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel on 4% toetussummast.

Ulatuse leidmise näide: 3 põldu kokku pinnaga 10 ha; rikkumine ühel põllul pinnaga 2 ha. Rikkumine kogu põllumajandusmaast $100 \times 2 / 10 = 20\%$.

Toetussumma vähendamine: ulatuse % x raskuse koef x kestuse koef, nt $20 \times 0,2 \times 0,2 = 0,80\%$.

4. Taotleja koostab või vajaduse korral uuendab põllumajandusmaa kohta viljavaheldus- või külvikorra plaani maaeluministri 14. jaanuari 2015. a määruse nr 4 „Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded” § 2 lõigete 4 ja 5 kohaselt

RASKUS	Koef. 0,2. Andmed ei vasta reaalsele olukorrale - on raskem kultuuride järgnevust planeerida.
ULATUS	Rikkumisega pinna protsent kogu külvikorras/viljavahelduses olevast maast. Kui viljavaheldus- või külvikorra plaani ei esitata või see puudub, on ulatus 100%.
KESTUS	Koef. 0,2. Andmeid on võimalik usaldusväärselt taastada või parandada põllul kasvava kultuuri järgi või põlluraamatu andmete järgi.

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel on 4% toetussummast.

Ulatuse leidmise näide: 3 põldu kokku pinnaga 10 ha; rikkumine ühel põllul pinnaga 2 ha. Rikkumine kogu külvikorras olevast maast $100 \times 2 / 10 = 20\%$.

Toetussumma vähendamine: ulatuse % x raskuse koef x kestuse koef, nt $20 \times 0,2 \times 0,2 = 0,80\%$.

5. Haanja, Otepää, Valgjärve, Vastseliina, Rõuge, Antsla, Kambja, Kanepi, Nõo ja Võru vallas asuvast põllumajandusmaast peab vähemalt 30 protsenti olema talvise taimkatte all maaeluministri 14. jaanuari 2015. a määruse nr 4 „Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded” § 2 lõike 1 kohaselt. (Nõudes nimetatud valla piirideks loetakse haldusreformi seaduse alusel ja korras haldusterritoriaalsele korraldusele eelnenud valla piirid.)

RASKUS	Koef. 1,0. Talvise taimkatteta maal võib esineda mulla ära kanne tuule- või veeerosiooni tagajärjel.

ULATUS	Protsent, mis jääb nõude täitmisest puudu.
KESTUS	Koef. 1,0. Järgmisel aastal on võimalik talvine taimkate rajada.

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel on 30% toetussummast.

Ulatuse leidmise näide: Toetusõiguslik maa kokku 20 ha, sellest 30% on $(20 \times 30 / 100)$ 6 ha, millel peab talvine taimkate. Tegelikult oli talvise taimkatte all 2 ha ehk 10 % $(2 \times 100 / 20)$. Rikkumine $30 - 10 = 20\%$.

Toetussumma vähendamine: ulatuse % x raskuse koef x kestuse koef, nt $20 \times 1 \times 1,0 = 20,00\%$

6. Taotleja säilitab põllumajandusmaal asuvat maaeluministri 14. jaanuari 2015. a määruse nr 4 „Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded” § 3 lõigetes 8–10 nimetatud looduse üksikobjekti, kinnismälestist ja kaardistatud pärandkultuuriobjekti.

RASKUS	Koef. 0,5. Väheneb looduslik ja kultuuriline mitmekesisus. Kaovad looduslikult ja kultuuriliselt väärtuslikud objektid ja paigad.
ULATUS	25%, kui 1 objekti ei ole säilitatud; 50% kui 2 -5 objekti ei ole säilitatud; 100%, kui üle 5 objekti ei ole säilitatud.
KESTUS	Koef. 1,0. Objekti autentsel kujul taastada ei ole võimalik.

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel on 50% toetussummast.

Ulatus leitakse vastavalt säilitamata objektide arvule, näiteks 3 objekti ei ole säilitatud – ulatus 50%.

Toetussumma vähendamine: ulatuse % x raskuse koef x kestuse koef, nt $50 \times 1,0 \times 0,5 = 25\%$.

7. Taotleja tagab, et põllumajandusmaal on välistatud ebasoovitava taimestiku ulatuslik levik ja seda maad on võimalik kasutada järgmisel kasvuperioodil põllumajanduslikuks tegevuseks ilma lisakuludeta.

RASKUS	Koef. 1,0. Levivad raskesti tõrjutavad taimed, nende tõrjeks tuleb kasutada taimekaitsevahendeid. Maa kasutusotstarve võib muutuda.
ULATUS	Rikkumisega pinna protsent kogu põllumajandusmaa pinnast.
KESTUS	Koef. 0,2. Võimalik piirata ebasoovitavate taimede levikut vegetatsiooniperioodil hooldusvõtteid kasutades.

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel on 20% toetussummast.

Ulatuse leidmise näide: 3 põldu kokku pinnaga 10 ha; ühel põllul, mille pind 2 ha, tuvastatakse rikkumine 50% ehk poolel põllul $(2 \times 50 / 100 = 1)$ ha). Rikkumine kogu põllumajandusmaast $100 \times 1 / 10 = 10\%$.

Toetussumma vähendamine: ulatuse % x raskuse koef x kestuse koef, nt $10 \times 1,0 \times 0,2 = 2,00\%$.

8. Enne taimekaitsevahendi kasutamist korraldab taotleja põllumajandusmaal taimekahjustajate seire ja kannab andmed seire kohta veeseaduse alusel peetavasse põlluraamatusse.

RASKUS	Koef. 0,3. Puudub ülevaade taimekaitsevahendi kasutamise vajalikkusest.
ULATUS	Rikkumisega pinna protsent kogu põllumajandusmaa pinnast.
KESTUS	Koef. 0,3. Kanded on võimalik koheselt lisada muudest allikatest nt kalender-märkmik. Seiret ei ole võimalik taimekaitsevahendiga pritsitud põllul teha.

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel on 9% toetussummast.

Ulatuse leidmise näide: 3 põldu kokku pinnaga 10 ha; rikkumine ühel põllul pinnaga 2 ha. Rikkumine kogu põllumajandusmaast $100 \times 2 / 10 = 20\%$.

Toetussumma vähendamine: ulatuse % x raskuse koef x kestuse koef, nt $20 \times 0,3 \times 0,3 = 1,80\%$.

9. Taotleja koostab veeseaduse alusel väetamisplaani. Põllumajandusega tegelev isik, kes kasutab 50 ja rohkem hektarit haritavat maad ning kasutab lämmastikku sisaldavaid väetisi, koostab igal aastal enne külvi või mitmeaastase kultuuri korral enne vegetatsiooniperioodi algust väetamisplaani.

Väetamisplaani kantakse järgmised andmed:

- 1) kasvatatav kultuur;
- 2) kasvatatava kultuuri planeeritav saak;
- 3) kasutada planeeritud väetise liik ja kogus;
- 4) taimede omastatava lämmastiku sisaldus väetises;
- 5) kasvatatava kultuuri ning selle planeeritava saagi saamiseks vajaliku lämmastiku tarve veeseaduse § 161 lõike 11 alusel kehtestatud nõuete järgi;
- 6) täiendavad lämmastikukogused talinisu toiduks kasvatamise korral veeseaduse § 161 lõike 11 alusel kehtestatud nõuete järgi;
- 7) eelkultuuri mõju arvestamine veeseaduse § 161 lõike 11 alusel kehtestatud nõuete järgi;
- 8) eelkultuuri mõju arvestamise vähendamine või arvestamata jätmine veeseaduse § 161 lõike 11 alusel kehtestatud nõuete järgi;
- 9) sõnniku järelmõju arvestamine veeseaduse § 161 lõike 11 alusel kehtestatud nõuete järgi.

Väetamisplaani koostatakse iga põllu kohta. Väetamisplaani võib pidada põlluraamatus.

Väetamisplaani andmeid säilitatakse kümme aastat.

Nõue kehtib alates 2017.aastast.

RASKUS	Koef. 0,1. (Raskem on planeerida põllul tehtavaid töid ja põllule antavaid väetiste koguseid.)
ULATUS	Rikkumisega pinna protsent põllumajandusmaast ning kui väetamisplaani puudub, siis ulatus 100%.
KESTUS	Koef. 0,2. (Andmeid on võimalik taastada või parandada nt põlluraamatu andmete alusel)

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel on 2% toetussummast.

PÕHITEGEVUSE NÕUDED:

1. Põllumajanduskultuurid on külvatud, maha pandud või istutatud hiljemalt kohustuseaasta 15. juunil, kasutades kohalikele normidele vastavaid agrotehnilisi võtteid, või hoitakse maad sama kuupäeva seisuga mustkesas või söötis.

RASKUS	Koef. 0,5. Soodustatakse umbrohtude, taimehaiguste ja -kahjurite levikut ning seeläbi suureneb taimekaitsevahendite kasutamine.
ULATUS	Rikkumisega pinna protsent toetusõiguslikust maast.
KESTUS	Koef. 0,5. Saab külvata järgmisel aastal õigeaegselt ja õige külvitihedusega.

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel on 25% toetussummast.

Ulatuse leidmise näide: 3 põldu kokku pinnaga 10 ha; ühel põllul, mille pind 2 ha, tuvastatakse rikkumine 50% ehk poolel põllul ($2 \times 50 / 100 = 1$ ha). Rikkumine kogu toetusõiguslikust maast $100 \times 1 / 10 = 10\%$.

Toetussumma vähendamine: ulatuse % x raskuse koef x kestuse koef, nt $10 \times 0,5 \times 0,5 = 2,50\%$.

2. Samal maal ei kasvatata sama liiki põllukultuuri või köögivilja kauem kui kahel järjestikusel aastal. Samal maal ei kasvatata perekonda köömen kuuluvaid põllumajanduskultuure kauem kui kolmel järjestikusel aastal. Nõudeid ei pea järgima mitmeaastaste köögiviljade (rabarber, artišokk, spargel, maapirn, mädarõigas ja mugullauk), maasika, ravimtaimede ja maitsetaimede kasvatamisel.

Järgnevust ei katkesta mustkesa ja sööti jäetud maa. Nõude täitmisel peab arvestama samal maal kohustuseperioodile eelnenud aastatel kasvatatud põllumajanduskultuuridega.

RASKUS	Koef. 1,0 (soodustatakse umbrohtude, taimehaiguste ja -kahjurite levikut ning seeläbi suureneb vajadus taimekaitsevahendite kasutamiseks, mis omakorda pärsib elurikkust. Halveneb mulla struktuur ja fütosanitaarne seisund, väheneb mullaviljakus)
ULATUS	Rikkumisega pinna protsent toetusõiguslikust maast
KESTUS	Koef. 1,0 (võimalik kasvatada järgmisel aastal kultuuri, mis katkestab järgnevuse)

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel on 100% toetussummast.

Sama liiki on kõik peedid (sööda-, leht- ja puna- ehk söögipeet); kõik kapsad v.a pekingi/hiina kapsas; kõik salatid v.a põldkännak ehk põldsalat ning samasse liiki kuuluvad küüslauk, sibul ja porrulauk. Erinevat liiki on kaunviljad v.a põld- ja aedhernes.

Ulatuse leidmise näide: 3 põldu kokku pinnaga 10 ha. Rikkumine ühel põllul pinnaga 2 ha. Rikkumine kogu toetusõiguslikust maast $100 \times 2 / 10 = 20\%$.

Toetussumma vähendamine: ulatuse % x raskuse koef x kestuse koef ($20 \times 1,0 \times 1,0 = 20\%$).

3. Samal maal ei kasvatata teravilja kauem kui kolmel järjestikusel aastal

Mustkesa ja sööti jäetud maa kultuuride järgnevust ei katkesta. Maisi või tatra kasvatamine katkestab teraviljade järgnevuse. Nõude täitmisel peab arvestama samal maal kohustuseperioodile eelnenud aastatel kasvatatud põllumajanduskultuuridega.

RASKUS	Koef. 1,0 (soodustatakse umbrohtude, taimehaiguste ja -kahjurite levikut ning seeläbi suureneb vajadus taimekaitsevahendite kasutamiseks, mis omakorda pärsib elurikkust. Halveneb mulla struktuur ja fütosanitaarne seisund, väheneb mullaviljakus)
ULATUS	Rikkumisega pinna protsent toetusõiguslikust maast
KESTUS	Koef. 1,0 (võimalik kasvatada järgmisel aastal või selle aasta sügisel kultuuri, mis katkestab järgnevuse)

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel on 100% toetussummast.

Ulatuse leidmise näide: 3 põldu kokku pinnaga 10 ha. Rikkumine ühel põllul pinnaga 2 ha. Rikkumine kogu toetusõiguslikust maast $100 \times 2 / 10 = 20\%$.

Toetussumma vähendamine: ulatuse % x raskuse koef x kestuse koef ($20 \times 1,0 \times 1,0 = 20\%$).

4. Ristõieliste sugukonda kuuluvaid põllumajanduskultuure ei kasvatata samal maal uuesti enne kolme aasta möödumist.

Nõudeid ei pea järgima mitmeaastaste köögiviljade (rabarber, artišokk, spargel, maapirn, mädarõigas ja mugullauk), maasika, ravimtaimede ja maitsetaimede kasvatamisel. Nõude täitmisel peab arvestama samal maal kohustuseperioodile eelnenud aastatel kasvatatud põllumajanduskultuuridega.

Ristöielised kultuurid: söödakapsas, valge peakapsas, raps, rüps, lehtkapsas, lillkapsas, nuikapsas, spargelkapsas (brokkoli), brüsseli kapsas, hiina kapsas, muud kapsad, naeris, kaalikas, tuder, muustrõigas, õlirõigas, sinep, redis jms.

RASKUS	Koef. 1,0 (soodustatakse mulla kurnamist, taimehaiguste ja -kahjurite levikut ning seeläbi suureneb vajadus taimekaitsevahendite kasutamiseks, mis omakorda pärsib elurikkust. Halvneb mulla struktuur ja fütosanitaarne seisund, väheneb mullaviljakus)
ULATUS	Rikkumisega pinna protsent toetusõiguslikust maast
KESTUS	Koef. 1,0 (võimalik kasvatada järgmisel aastal kultuuri, mis ei kuulu ristöieliste sugukonda)

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel on 100% toetussummast.

Ulatuse leidmise näide: 3 põldu kokku pinnaga 10 ha. Rikkumine ühel põllul pinnaga 2 ha. Rikkumine kogu toetusõiguslikust maast $100 \times 2 / 10 = 20\%$.

Toetussumma vähendamine: ulatuse % x raskuse koef x kestuse koef ($20 \times 1,0 \times 1,0 = 20\%$).

5. Taotleja kasutab külvisena taotluse esitamise aastale eelneva kalendriaasta sügisel ja taotluse esitamise aasta kevadisel teraviljade külvipinnal kokku vähemalt 15 % sertifitseeritud teraviljaseemet. 2021. aastal võetud kohustuse puhul ei arvestata eelnimetatud külvipinna hulka 2020. aastal sügisel külvatud taliteravilja, mis on külvatud sertifitseerimata seemnega.

RASKUS	Koef. 1,0. Levivad taimekahjustajad.
ULATUS	Protsent, mis jääb nõude täitmisest puudu.
KESTUS	Koef. 1,0. Sel aastal nõuet täita ei ole võimalik. Järgmisel aastal nõude täitmiseks on võimalik sert seemnega külvata selle aasta sügisel või järgmise aasta kevadel.

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel on 15% toetussummast.

Ulatuse leidmise näide: Teraviljadega külvatud maa kokku 20 ha, sellest 15% on $(20 \times 15 / 100)$ 3 ha, mis peab olema sert seemnega külvatud. Sert seemnega külvatud 2 ha ehk 10 % $(2 \times 100 / 20)$. Ulatuse $15 - 10 = 5\%$

Toetussumma vähendamine: ulatuse % x raskuse koef x kestuse koef, $nt 5 \times 1 \times 1 = 5\%$.

6. Taotleja ei kasuta glüfosaati sisaldavaid taimekaitsevahendeid:

1) põllukultuuridel ja köögiviljadel taimede tärkamisest, istutamisest või maha panemisest kuni saagi koristamiseni;

2) haljaskesal ja haljasväetiseks kasvatatavatel taimedel;

3) põllul, mille kohta taotletakse toetust mesilaste korjealade rajamise lisategevuse eest.

RASKUS	Koef. 0,5. Oht loomade, lindude ja inimese jt tervisele. Mulla, vee ja toidu saastumine taimekaitsevahendi jääkidega.
ULATUS	Rikkumisega pinna protsent toetusõiguslikust pinnast.
KESTVUS	Koef. 1,0. Glüfosaadi kasutamisel jäävad jäägid mulda mitmeks aastaks.

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel on 50% toetussummast.

Ulatuse leidmise näide: 3 põldu kokku pinnaga 10 ha; rikkumine ühel põllul pinnaga 2 ha. Rikkumine toetusõiguslikust maast $100 \times 2 / 10 = 20\%$.

Toetussumma vähendamine: ulatuse % x raskuse koef x kestuse koef, nt $20 \times 0,5 \times 1,0 = 10,00\%$.

7. Taotleja koostab kogu põllumajandusliku majapidamise põllumajandusmaa kohta iga kohustuseaasta 15. juuniks väetamisplaani, milles on vähemalt andmed kohustuseaastal põldudel kasutatavate orgaaniliste ja mineraalväetiste kohta, arvestades väetatavate põllumajanduskultuuride toitainevajadust, saaki ning mulla toiteelementide ja orgaanilise süsiniku sisaldust.

RASKUS	Koef. 0,2. Raskem on planeerida põllul tehtavaid töid ja põllule antavaid väetiste koguseid.
ULATUS	Rikkumisega pinna protsent põllumajandusmaast ning kui väetamisplaan puudub, siis ulatus 100%.
KESTUS	Koef. 0,2. Andmeid on võimalik taastada või parandada nt põlluraamatu andmete alusel.

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel on 4% toetussummast.

Ulatuse leidmise näide: 3 põldu kokku pinnaga 10 ha; rikkumine ühel põllul pinnaga 2 ha. Rikkumine põllumajandusmaast $100 \times 2 / 10 = 20\%$.

Toetussumma vähendamine: ulatuse % x raskuse koef x kestuse koef, nt $20 \times 0,4 \times 0,1 = 0,80\%$.

8. Taotleja kasvatab vähemalt 15 protsendil toetusõiguslikul maal liblikõieliste sugukonda kuuluvaid põllumajanduskultuure puhaskultuurina, segus kõrreliste heintaimedega või segus teiste haljasväetiseks kasvatatavate põllumajanduskultuuridega. Liblikõieliste puhaskultuuri ja liblikõieliste-kõrreliste heintaimede segu on lubatud kasvatada ka allakülvina.

Liblikõieliste kaetus liblikõieliste-kõrreliste heintaimede ja liblikõieliste-haljasväetistaimede segu taimikus peab olema vähemalt 30%. Põldhernest on lubatud kasvatada tugikultuuriga, kui põldherne kaetus segu taimikus on vähemalt 70%.

RASKUS	Koef. 1,0 (väheneb mullaviljakus, suureneb taimekaitsevahendite ja mineraalväetiste kasutamine ja seeläbi oht veekeskkonnale ja elurikkusele)
ULATUS	Protsent, mis jääb nõude täitmisest puudu
KESTUS	Koef. 1,0 (võimalik liblikõielisi külvata selle aasta sügisel või järgmisel aastal)

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel on 15% toetussummast.

Ulatuse leidmise näide: Toetusõiguslik maa kokku 20 ha, sellest 15% on $(20 \times 15 / 100)$ 3 ha, millel peab kasvama liblikõieline kultuur. Tegelikult oli liblikõielisi 2 ha ehk 10% $(2 \times 100 / 20)$. Rikkumine $15 - 10 = 5\%$.

Toetussumma vähendamine: ulatuse % x raskuse koef x kestuse koef $(5 \times 1,0 \times 1,0 = 5\%)$.

**9. Taotleja peab hoidma vähemalt 30 protsenti toetusõiguslikust maast kohustus-
eaasta 1. novembrist kuni sellele järgneva kohustuseaasta 31. märtsini põlluma-
janduskultuurist koosneva talvise taimkatte all. 2021. ja 2022. aastal võetud kohus-
tuse puhul täidab taotleja nõuet kohustuseaasta 1. novembrist kuni vähemalt kohus-
tuseaasta lõpuni.**

RASKUS	Koef. 1,0 (talvise taimkatteta põllul võib leostuda toitained ja seeläbi halveneda vee kvaliteet)
ULATUS	Protsent, mis jääb nõude täitmisest puudu
KESTUS	Koef. 1,0 (järgmisel aastal on võimalik talvine taimkate rajada)

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel on 30% toetussummast.

Ulatuse leidmise näide: Toetusõiguslik maa kokku 20 ha, sellest 30% on $(20 \times 30 / 100)$ 6 ha, millel peab talvine taimkate olema. Tegelikult oli talvise taimkatte all 2 ha ehk 10% $(2 \times 100 / 20)$. Rikkumine $30 - 10 = 20\%$.

Toetussumma vähendamine: ulatuse % x raskuse koef x kestuse koef $(20 \times 1,0 \times 1,0 = 20\%)$.

10. Taotleja korraldab toetusõigusliku maa kohta mullaproovide võtmise ning proovide saatmise mullaanalüüside tegemiseks mulla ja pinnase analüüsimiseks akrediteeritud laboratooriumisse hiljemalt kohustuseaasta 1. detsembriks.

Kui põllumajanduslikus majapidamises on toetusõiguslikku maad üle 10 hektari, peab mullaproovid võtma Põllumajandusuuringute Keskuse korraldatud mullaproovivõtjate koolituse läbinud isik.

Viienda kohustuseaastas 1. detsembriks peab olema kohustusperioodil võetud mullaproovidest analüüsitud mulla orgaanilise süsiniku sisaldus arvestusega, et toetusõigusliku maa iga kuni 20 ha kohta oleks analüüsitud vähemalt üks proov. 2021. ja 2022. aastal võetud kohustuse puhul peab kohustuseaasta 1. detsembriks võetud mullaproovidest olema analüüsitud mulla orgaanilise süsiniku sisaldus arvestusega, et toetusõigusliku maa iga kuni 20 hektari kohta oleks analüüsitud vähemalt üks proov.

Kui kohustuse ülevõtjal ei ole üleantava maa kohta nõuetekohaseid mullaproovide analüüsitulemusi, peab kohustuse ülevõtja korraldama ülevõetud maa osas määruse kohaste mullaproovide laboratooriumisse saatmise kohustuse ülevõtmise aasta 1. detsembriks. Laboratooriumi väljastatud laboriprotokollid analüüsitulemustega peavad olema kohapeal kontrollimiseks kättesaadavad. Sanksioon kas punkti a); b) või c) või kõigi (juhul, kui osa mullaproove on võtmata ja osa mullaproove on taotleja ise võtnud) alusel.

a) Mullaproovid võtmata või neist ei ole määratud kõiki nõutud elemente või ei ole analüüsitud nõutavate meetoditega.

RASKUS	Koef. 0,3. Ei saa planeerida väetiste kasutamist vastavalt väetustarbele, põllumullale sobivat külvikorda ega muldade neutraliseerimist, mis looks kultuurtaimede jaoks soodsamad kasvutingimused ja väldiks ebaotstarbekat väetiste ning liigset taimekaitsevahendite kasutamist.
ULATUS	Mitu protsenti moodustavad puuduolevad/nõuetele mittevastavad proovid vajaminevatest proovidest.
KESTUS	Koef. 0,2. Mullaproovid võimalik võtta ja saata laboratooriumisse analüüsimiseks selle aasta sügisel või järgmise aasta kevadel.

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel on 6% toetussummast.

Ulatuse leidmise näide: Toetusõiguslikku maad 85 ha; vajalike proovide arv $85 / 5 = 17$, võetud oli 10 proovi, millest 2 proovil on määramata kaaliumisisaldus. Seega ebakorrektsed proovid on 9 $(7 + 2)$ ja rikkumise % on $9 \times 100 / 17 = 52,94\%$.

Toetussumma vähendamine: ulatuse % x raskuse koef x kestuse koef, nt $52,94 \times 0,3 \times 0,2 = 3,17\%$.

b) Alates 2015. aasta maist mullaproovid võetud muu isiku kui koolitatud proovivõtja poolt.

RASKUS	Koef. 0,1. (Mullaproovid ei ole võetud korrektselt, puuduvad väetustarbekaardid)
ULATUS	Mitu % moodustavad proovid, mis ei ole koolitatud proovivõtja poolt võetud kõikidest vajaminevatest proovidest.
KESTUS	Koef. 0,1. (Mullaproovid on võetud.)

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel on 1% toetussummast.

Ulatuse leidmise näide: Toetusõiguslikku maad 85 ha; vajalike proovide arv $85/5=17$, 17 proovi on taotleja ise võtnud $17 \times 100/17=100\%$.

Toetussumma vähendamine: ulatuse % x raskuse koef x kestuse koef, nt $100 \times 0,1 \times 0,1 = 1,00\%$.

c) Viienda kohustusaasta 1. detsembriks või 1-aastaste kohustuste puhul kohustuseaasta 1. detsembriks võtmata vähemalt üks mullaproov toetusõigusliku maa iga kuni 20 hektari kohta, mulla orgaanilise süsiniku sisalduse määramiseks.

RASKUS	Koef. 0,1. Mulla Corg sisaldus on üks tähtsamaid mulla viljakuse ja kvaliteedi indikaatoreid. Samuti on oluline teada, milliste harimisvõtetega on võimalik mulla Corg varu suurendada.
ULATUS	Vajaminevatest proovidest, mitu % moodustavad puuduolevad proovid
KESTUS	Koef. 0,1 Muutused mulla Corg varus on pikaajalised ja usutavalt tuvastatavad alles 4-6 aasta möödudes.

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel on 1% toetussummast.

11. Kui taotleja põld või põllud, millel kasvatatakse põllukultuure või köögivilja või mida hoitakse mustkesas, moodustavad enam kui 20 hektari suuruse ühtse maa-ala, mis piirneb mootorsõidukite liiklemiseks avalikult kasutatava teega, mille koosseisu kuuluval teemaal ega teega külgneval taotleja põllumajandusmaal ei ole vähemalt kahe meetri laiust püsitaimestikuga rohumaariba või maastiku joonelementi, nagu kraav, hekk või kiviaed, peab taotleja eelpool nimetatud tee ja põllukultuuride, köögivilja ning mustkesa vahele rajama 2–5 meetri laiuse rohumaariba või maastiku joonelementi. Rohumaariba või maastiku joonelement peab olema rajatud hiljemalt kohustuseaasta 15. juuniks.

RASKUS	Koef. 0,2. Väheneb looduslik mitmekesisus, kaovad ülemineku alad looduslikult alalt tehisalale (teele); teeservades levivad looduslikku tasakaalu ohustavad võõrliigid ja tuulekaer.
ULATUS	Vajalikest ribade arvust %, kui palju moodustab rikutud ribade arv.
KESTUS	Koef. 0,2. Riba saab järgmisel või sellel aastal rajada, liike juurde külvata, mehaaniliselt võõrliike tõrjuda ning riba hooldada tähtjaks.

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel on 10% toetussummast.

Ulatuse leidmise näide: Ribasid peab olema 3, millest 1 riba puudub ja 1 riba ei ole mitmeliigiline ja laius 1 m ehk $2 \times 100/3 = 67\%$.

Toetussumma vähendamine: ulatuse % x raskuse koef x kestuse koef nt. $67 \times 0,2 \times 0,2 = 2,68\%$.

12. Taotleja või tema esindaja, kes tegeleb taotleja põllumajanduslikus majapidamises põllumajandusliku tegevusega, peab olema osalenud PMK või Maaeluministeeriumi korraldatud

keskkonnasõbraliku majandamise algkoolitusel esimese kohustuseaasta 1. detsembriks ja keskkonnasõbraliku majandamise täienduskoolitusel viienda kohustuseaasta 15. juuniks.

Kui kohustuse ülevõtjal ei olnud varem kohustust, peab kohustuse ülevõtja või tema esindaja, kes tegeleb taotleja põllumajanduslikus majapidamises põllumajandusliku tegevusega, olema osalenud keskkonnasõbraliku majandamise algkoolitusel kohustuse ülevõtmise aasta 1. detsembriks ja täienduskoolitusel viienda kohustuseaasta 15. juuniks. Kui kohustus võetakse üle pärast kolmandat kohustuseaastat, ei pea kohustuse ülevõtja algkoolitusel osalema. Kui kohustus võetakse üle pärast neljandat kohustuseaastat, ei pea kohustuse ülevõtja täienduskoolitusel osalema. 2021. ja 2022. aastal võetud kohustuse puhul ei nõuta täienduskoolitusel osalemist.

Arvestatakse alates 2015. kalendriaastast toimunud koolitusi.

Nõude rikkumist hinnatakse kolmest aspektist lähtuvalt:

- a) *Raskus* sõltub eelkõige selle tagajärgede olulisusest. Määratakse koefitsiendiga, mis annab rikkumisele kaalu sõltuvalt tagajärgede mõjust nõude eesmärgile.

Koefitsient „1“ mõju nõude eesmärgile vähene.

Koefitsient „2“ mõju nõude eesmärgile oluline.

- b) *Ulatus* sõltub eelkõige selle mõjust kogu tegevusele. Koolituse nõude hindamisel on ulatus „1%“.

- c) *Kestus* sõltub eelkõige selle mõju ajalisest ulatusest või sellest, kas seda mõju on võimalik mõistlike vahenditega lõpetada. Määratakse koefitsiendiga, mis annab rikkumisele kaalu sõltuvalt mõju kestvusest ja mõju lõpetamisest.

Koefitsient „1“ mõju kergesti eemaldatav või mõju lühiajaline.

Koefitsient „3“ mõju raskesti eemaldatav või mõju pikaajaline.

RASKUS	Taotleja on läbinud koolituse tähtajast kuni 1 kuu hiljem. Koef. 1	Taotleja ei ole alates 2015. aastast koolitustel osalenud või on koolitus läbitud etteantud tähtajast hiljem kui 1 kuu jooksul. Koef. 2
ULATUS	Taotleja ei ole läbinud nõutud arvul koolitusi etteantud tähtaja jooksul (1%)	
KESTUS	Taotleja on läbinud koolituse tähtajast kuni 1 kuu hiljem. Koef. 1	Taotleja ei ole alates 2015. aastast koolitustel osalenud või on koolitus läbitud etteantud tähtajast hiljem kui 1 kuu jooksul. Koef. 3

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel on 6% toetussummast.

Toetussumma vähendamine: ulatuse % x raskuse koef x kestuse koef.

LISATEGEVUSE NÕUDED (1-aastased nõuded, vabatahtlikult valitavad).

Lisategevuste nõuete rikkumist hinnatakse 3 aspektist lähtuvalt:

- a) *Raskus* sõltub eelkõige selle tagajärgede olulisusest. Määratakse koefitsiendiga, mis annab rikkumisele kaalu sõltuvalt tagajärgede mõjust nõude eesmärgile.

Koefitsient „<1“ mõju nõude eesmärgile vähene.

Koefitsient „1-2“ mõju nõude eesmärgile oluline.

b) *Ulatus* sõltub eelkõige selle mõjust kogu tegevusele. Määratakse % põllu- või toetusõiguslikust maast, objektide arvust jms, millises ulatuses oli rikkumine. Mida suurem %, seda suurem on mõju kogu tegevusele.

c) *Kestus* sõltub eelkõige selle mõju ajalisest ulatusest või sellest, kas seda mõju on võimalik mõistlike vahenditega lõpetada. Määratakse koefitsiendiga, mis annab rikkumisele kaalu sõltuvalt mõju kestvusest ja mõju lõpetamisest.

Koefitsient „≤1“ mõju kergesti eemaldatav või mõju lühiajaline.

Koefitsient „>1“ mõju raskesti eemaldatav või mõju pikaajaline.

1. Taotleja peab hoidma vähemalt 50 protsenti toetusõiguslikust maast taotluse esitamise aasta 1. novembrist kuni sellele järgneva kohustuseaasta 31. märtsini põllumajanduskultuurist koosneva talvise taimkatte all. 2021. ja 2022. aastal võetud kohustuse puhul täidab taotleja nõuet kohustuseaasta 1. novembrist kuni vähemalt kohustuseaasta lõpuni.

RASKUS	Koef. 1,0 (talvise taimkatteta põllul võib esineda toitainete väljaleostumine)
ULATUS	Talvise taimkatte % toetusõiguslikust pinnast: 0,00-34,99% - ulatus 100% 35,00-39,99% - ulatus 80% 40,00-44,99% - ulatus 40% 45,00-49,99% - ulatus 20%
KESTUS	Koef. 1,0 (sel aastal ei ole võimalik talvist taimkatet rajada)

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel on 100% lisategevuse toetussummast.

Näide: Talvist taimkatet 35%, lisategevuse toetussumma vähendus $1,0 \times 80\% \times 1,0 = 80\%$.

2. Taotleja kasvatab toetusõiguslikul maal (KSM toetusõiguslikul põllumaal, millele on taotletud KSM/MES toetust) kuni kohustuseaasta 15. augustini mesilasperedest kuni 200 meetri kaugusel puhaskultuurina vähemalt kolme korjetaime liiki. Kolmest peamisest korjetaime liigist väikseima liigi kogupindala ei tohi olla alla 20 protsendi kolme peamise korjetaime liigi kogupindalast. Korjetaimedele on lubatud allakülvid. Korjetaimedena arvestatakse KSM määruse lisas nimetatud taimeliike, mis taotluse esitamise aastal õitsevad.

RASKUS	Koef. 1,0 (mesilastel ei ole mitmekesist ja pikka aega õitsevat korjemaad)
ULATUS	3 korjetaime liiki, millest väikseima pind on alla 20%, ulatus 20% 2 korjetaime liiki, ulatus 40% 1 korjetaime liik, ulatus 70% 0 korjetaime liiki, ulatus 100%
KESTUS	Koef. 1,0 (sellel aastal ei ole võimalik korjetaimi, mis õitsema hakkavad, külvata)

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel on 100% lisategevuse toetussummast.

Ulatuse leidmine, kui väikseima korjetaime liigi pind on alla 20% - kolm korjetaimedega rajatud põldu: tatar 5 ha, mesikas 4 ha ja valge ristik 1 ha. Väikseima liigi % on $1 \times 100 / 10$ ehk 10%, mis on vähem kui 20%, seega ulatus 20%. Kui taotlejal on mitu sama korjetaime liigiga põldu, siis nende põldude pindalad liidetakse kokku.

Ulatuse leidmine, kui korjetaime liike on vähem kui 3 - vastavalt sellele, mitut korjetaimeliiki toetusõiguslikul maal kasvatatakse.

Lisategevuse toetussumma vähendamine: ulatuse % x raskuse koef x kestuse koef (20x1,0x1,0=20%).

Korjemaasub mesilasperedest rohkem kui 200 meetri kaugusel.

Kui korjetaimedega rajatud põld paikneb mesilasperedest kaugemal kui 200 meetrit, peab see kokku puutuma mõne teise korjetaimede põlluga nii, et lähim korjetaimede põld asub mesilasperedest kuni 200 meetri kaugusel.

RASKUS	Koef. 1,0. Suureneb oht, et korjemaasub ja mesilasperedevahel jääb intensiivses kasutuses olevat põllumajandusmaad.
ULATUS	Korjemaasub põldude arvust mitu % moodustab põldude arv, millest mesilaspered on üle 200 m kaugemal.
KESTUS	Koef. 0,5. Mesilasperesid võimalik korjealale lähemale tuua.

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel on 50% lisamakse toetussummast.

Ulatus - näide: korjemaasub põlde kokku 15. Kahel põllul mesilased korjemaasub kaugemal kui 200 meetrit. Seega ulatuse % $2 \times 100 / 15 = 13,33\%$.

Lisamakse toetussumma vähendamine: ulatuse % x raskuse koef x kestuse koef, nt $13 \times 1,0 \times 0,5 = 6,50\%$.

3. Toetusõiguslikul maal (KSM toetusõiguslikul põllumaal, millele on taotletud KSM/MES toetust) korjetaimede kasvatamisel on niitmine, karjatamine, hekseldamine ja maa ettevalmistamine järgmise kultuuri kasvatamiseks keelatud kuni kohustuseaasta 15. augustini. Mitmeaastaseid korjetaimi, mida ei kasutata pärast 15. augustit haljasväetiseks, tuleb külviaastale järgnevalt kalendriaastast alates niita või hekseldada ajavahemikul 16. august kuni 15. september.

Toetusõiguslikul maal ei kasvatata korjetaimi 15. augustini st sellel maal on tehtud niitmine, karjatamine, hekseldamine ja maa ettevalmistamine järgmise kultuuri kasvatamiseks.

RASKUS	Koef. 1,0. Mesilastel ei ole piisavalt mitmekesist korjemaad .
ULATUS	Rikkumisega pinna protsent kogu korjemaasub.
KESTUS	Koef. 0,4. Korjetaimi ei ole võimalik sel aastal kasvatada.

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel on 40% lisamakse toetussummast.

Ulatuse leidmise näide: Kolm taotletud KSM/MES põldu kokku pinnaga 10 ha; rikkumine (niitmine) ühel põllul pinnaga 2 ha. Rikkumine taotletud korjemaasub $100 \times 2 / 10 = 20\%$.

Korjemaasub toetussumma vähendamine: ulatuse % x raskuse koef x kestuse koef nt. $20 \times 1,0 \times 0,4 = 8,00\%$.

Mitmeaastaste korjetaime liikidega korjemaasub, mida ei kasutata haljasväetiseks (st ei viida mulda), on niitmata või hekseldamata 15. septembriks.

RASKUS	Koef. 0,3. Korjetaimede talvitumine halveneb. Väheneb mesilaste toiduresurss.
ULATUS	Rikkumisega pinna protsent kogu korjemaasub.
KESTUS	Koef. 0,2. Võimalik niita käesoleval aastal.

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel on 6% lisamakse toetussummast.

Ulatuse leidmise näide: Kolm taotletud KSM/MES põldu kokku pinnaga 10 ha; rikkumine ühel põllul pinnaga 2 ha. Rikkumine taotletud *korjemaadest* $100 \times 2 / 10 = 20\%$

Taotletud korjemaade toetussumma vähendamine: ulatuse % x raskuse koef x kestuse koef, nt. $20 \times 0,3 \times 0,2 = 1,20\%$.